

עת"א 61004/11/17 - שלווח חיטיבשוילי, נגד שרות בתי הסוהר- מחלקת האסיר - זימונים, מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"א 61004-11-17 חיטיבשוילי(אסיר) נ' שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים

בפני כבוד השופט יוסף בן-חמו
העותר שלווח חיטיבשוילי,
נגד
המשיבים 1. שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים
2. מדינת ישראל

החלטה

בפני עתירת אסיר נגד החלטת ועדת אסירי עולם שלא להמליץ על יציאתו של העותר לחופשה.

נימוקי העתירה

- העותר הורשע בעבירה של המתה לפי סעיף 300(א)(3) לחוק העונשין, למרות שלא רצה בתוצאה ולא תכנן כלל. מאז הוא מצר יום יום על חלקו באובדן החיים של הנרצחת.
- הנשיא החליט לקצוב את עונש מאסר העולם שהושת על העותר. תאריך שחרורו המלא יחול ביום 22/8/32.
- מאז שנקצב עונשו פונה העותר שוב ושוב בבקשה לצאת לחופשה ראשונה, אך בקשותיו נדחו בנימוק שהוא לא השלים הליך טיפולי ראוי.
- בפני הוועדה שהתכנסה לאחרונה ושנגדה מכוונת עתירה זו הוצג מידע מודיעיני שלילי.
- באבחון פסיכולוגי שנערך לעותר עוד בשנת 2013 נקבע כי רמת המסוכנות הצפויה מהעותר הינה נמוכה/בינונית וכי תפקודו של האסיר בכלא תקין. קביעת רמת המסוכנות מבוססת בעיקרה על גורמים היסטוריים. מאז הוא הצליח להשתנות ומגלה מידה טובה של תובנה.
- העותר העביר בינואר 2014 למשיב תצהיר של גרושתו של העותר, לפיו היא איננה מתנגדת ליציאתו לחופשה, וביקש שהתצהיר יועבר לוועדת אסירי עולם שתשמע את טענותיו.
- עניין המסוכנות הנטענת כלפי בת הזוג ירד מהפרק, הוועדה המליצה על דחיית הבקשה לחופשה בציינה " ... יעמיק את ההליך השיקומי, ימנע מפעילות כעולה בחמ"ן השלילי".
- עניינו של העותר נדון שוב בשנת 2015, אז ציינה הוועדה את ההתקדמות המשמעותית והרציפה בטיפול, אך שוב

הומלץ לדחות את בקשתו לחופשה. עניינו של העותר עלה בשלישית ביום 30/10/16.

מאז העותר משתתף בקבוצות הטיפוליות השונות בהתמדה, ברצינות ובמחויבות מקסימלית למרות הקושי הרב הנגרם לו בשהות בכלא שטה.

- העותר טוען כי הוועדה האחרונה דנה בעניינו על סמך מידע ישן, חלקי ולא רלוונטי.
- הוועדה לא נתנה משקל לנסיבותיו האישיות של העותר שעבר את גיל ה - 50, עבר גמילה מסמים, הפנים את משמעות מעשיו, החל דרך חדשה, אב לשני ילדים וסב לנכדים. הוריו מבוגרים וסובלים מחוליים שונים.
- הטיעון בפני הוועדה דבר "אופי עבירה חמורה" מתעלם לחלוטין מנסיבות העבירה ומהיותו של העותר עצמו קרבן של סעיף חוק אבסורדי.
- מודיעין שב"ס "ראה לזרוק על השולחן מידע שלילי לא מפורט בדבר 'התנהגות בלתי הולמת'".
- ההתנהלות המנהלית ממש מקוממת. שימוש ב"מידע מודיעיני" לא ברור ומכפיש נעשה על ידי שב"ס במקרים רבים, שימוש לרעה בכלי המודיעיני להכשיל את הפונים לוועדות לאסירים שעניינם נדון בפני הוועדות השונות, אין כל הזדמנות לבדוק ולהתייחס אליו בכל דרך שהיא.

בכל מקרה, בעניינו של העותר המדובר במידע ישן משנת 2016 ואין בו כדי לשלול את בקשתו לחופשה.

קצין המודיעין והעו"ס, עימם שוחח העותר, הציגו לעותר מצג שווא ושונה מזה שהוצג לוועדה. התנהגות זו אינה ראויה וחובה על בית המשפט להעיר על התנהגות זו.

העותר הינו אסיר פלילי שהורשע בעבירת רצח, נדון למאסר עולם וכן בוטל שחרור על תנאי שניתן לו ממאסר קודם. עונשו נקצב ותקופת המאסר שעל העותר לרצות - 32 שנים ו - 479 ימים. מסווג לקטגוריה א'. תאריך השחרור המלא - 22/8/2032.

כתב התשובה

- ועדת אסירי עולם שדנה בעניינו של העותר ביום 29/10/17 לא מצאה להמליץ, בעת הזאת, על יציאתו לחופשה.
- ועדת אסירי עולם התבססה על עמדת גורמי המודיעין בשב"ס ועל האבחון הפסיכולוגי לפיו רמת המסוכנות הנשקפת מצד העותר לאלימות עתידית מוערכת כ"בינונית" וכן על עמדת משטרת ישראל המתנגדת ליציאה לחופשה.
- חברי הוועדה התרשמו כי מדובר באסיר בעל נתונים "מורכבים" הנדרש לתהליך שיקום משמעתי ואינטנסיבי אותו טרם השלים עד כה.
- מדוח גורמי המודיעין עולה כי העותר היה מעורב, מעת לעת, בפעילות אסורה העומדת בסתירה לפן הגלוי

בהתנהגותו ועל כן, טרם בשלה העת ליתן אמון באסיר ולשלבו בחופשות.

נציבת שב"ס החליטה ביום 9/11/17, לאמץ את המלצת ועדת אסירי עולם ודחתה את בקשתו לחופשה. צוין כי העותר ביצע את עבירת הרצח בהיותו בתקופת רישיון, לאחר ששוחרר שחרור מוקדם על תנאי, לאחר שזכה באמון ועדת השחרורים. כמו כן, מנמקת הנציבה את החלטתה באמצע את עמדת גורמי המקצוע המצביעות על התנהגות שלילית.

דין

ב"כ העותר טען ארוכות, גם בכתב העתירה וגם בדיון, בדבר ההליכים הקודמים שהתנהלו בעניינו של העותר וכן הפנה לדוח הפסיכולוגי משנת 2013, לפיו המסוכנות הינה נמוכה/בינונית, אולם בפני ועדת אסירי עולם הונחה חוות דעת עדכנית הרבה יותר - **אבחון מיום 25/9/16** הקובע מסוכנות בינונית.

פסק הדין הפלילי המרשיע הינו חלוט ואין עוד מקום להרהר אחרי קביעותיו. אולם, לאור טענותיו של ב"כ העותר בעתירה ובדיון בהן ביקש להמעיט מחומרת העבירות שביצע העותר ומחלקו בביצוע העבירה, אתיחס בקצרה לעובדות כפי שהן עולות מההליך הפלילי בעניינו.

על פי כתב האישום בו הורשע העותר קשר העותר קשר עם אחר להתפרץ לדירתם של זוג קשישים ולגנוב את כספם. העותר וחברו התפרצו לדירת הקשישים נטלו כספים שמצאו בדירה ובעודם מחפשים בבית רכוש וכספים נוספים, שבה בעלת הבית- המנוחה לביתה, אחרי שחזרה מביקור במרפאה בקופת חולים, כשראתה את העותר וחברו בביתה פתחה בצעקות לעזרה, בתגובה ובמטרה להשתיקה, בטרם תוזעק למקום עזרה, חסמו **העותר** והאחר את פיה ואפה באמצעות פיסת בד ונייר דבק, כפתו את ידיה ורגליה ונמלטו מהמקום ושללם בידם. בעקבות חסימת פתחי הנשימה נחנקה המנוחה למוות ונפחה את נשמתה.

מס' ימים לאחר האירוע עזב העותר את הארץ ושהה קרוב לשנתיים בגרוזיה, ארץ מוצאו. החקירה הוקפאה עד שובו ארצה, למרות שחשדות המשטרה היו מגובשות כלפיו.

העותר חזר ארצה לאחר שהמשטרה הפיצה מידע מטעה לפיו החשדות כלפיו הוסרו. עם שובו ארצה נעצר, נחקר, טען לאליבי וכי לא היה במקום הרצח. הוגש נגדו כתב אישום והוא הורשע לאחר שמיעת ראיות.

בית המשפט קבע שהוצגה בפניו תשתית ראייתית מוצקה ממנה עולה שידו של העותר היתה במעל (כנראה יחד עם אחר) ואין כל ממש בגרסתו כפי שנטענה על ידו בבית המשפט. בין יתר הראיות, 13 טבעיות אצבעות של העותר בבית המנוחה ועל נייר הדבק באמצעותו חסם לה את דרכי הנשימה.

בית המשפט קבע כי ניתן להצביע על כוונת זדון ובמזיד אצל הנאשם, אין כל ספק כי הוא היה מודע לתוצאת מעשהו זה ולאפשרות הוודאית או כמעט ודאית, כי כתוצאה מכך תיחנק המנוחה למוות.

לקראת סיום הכרעת הדין מציין בית המשפט:

"במאמר מוסגר ברצוני להעיר כי הנסיבות שהוכחו בפנינו מצביעות לא רק על קיומה של כוונת זדון אצל הנאשם אלא אף קיומה של "כוונת קטילה" מפורשת - מי שחסם באופן כה הדוק את פיה ואפה של המנוחה, אם באמצעות פיסת בד וסיילוטפ ואם באמצעות מס' ליפופי נייר דבק "בלבד", מעיד על עצמו כי לא לשם השתקה בלבד באה חסימה זו, אלא כדי להשתיקה לצמיתות. אופן כזה של "סתימת פיות" מצביע על כוונה לחנוק את המנוחה למוות על מנת למנוע ממנה את האפשרות לזהותם אם יתפסו".

ההחלטה לאשר חופשה לאסיר עולם הינה בסמכות הנציב. סמכות שהואצלה על ידי השר, בהתאם לפקודת בתי הסוהר.

החלטת הנציב ניתנת לאחר שמונחת בפניה המלצתה של "ועדת אסירי עולם" שהיא הגוף המנהלי הממליץ.

לא חלה חובה על וועדת אסירי עולם הממליצה לנציב בין היתר כענין בקשת אסיר לחופשה לשמוע את האסיר או את בא כוחו **שיופיעו** בפניה, כנטען ע"י ב"כ העותר.

זכות הטיעון בפני הוועדה הממליצה, כמו ועדות ממליצות אחרות, כגון ועדת אלמ"ב או וג"ע, מתמצית בכך שמתאפשר לאסיר להעביר לוועדה את טענותיו בכתב וכן כל מסמך חוות דעת או חומר אחר, ראה סעיף 2.ג.9 ל"פקנ"צ החופשות" 04.40.00.

ברע"ב 7202/13 אבו גאנם נ' שב"ס (החלטה מיום 5/3/15, כב' השופט מלצר) קובע בית המשפט :

"זכות הטיעון בפני ועדת אלמ"ב על ידי הגשת טיעון בכתב ובאמצעות עו"ס הכלא היא לגיטימית לגבי אסיר אלמ"ב ואין בבחינת אפליה".

הדברים נכונים בקשר לכל הוועדות המקצועיות, ובכללן ועדת אסירי עולם.

על כן, אני דוחה את בקשת העותר כמפורט בפתיח לעתירה, שם ביקש להורות למשיבה לאפשר לעותר להופיע ולהישמע בפני הוועדה בעצמו או באמצעות בא כוחו.

מעיון בפרוטוקול הוועדה עולה כי עמדו בפניה כלל החומרים הרלוונטיים, **לרבות טיעוני האסיר** (סעיף 2 לפרוטוקול שורה 1).

הוועדה בחנה את הרקע העובדתי של העבירה, את עמדת המחוז לפיה, חרף עמדת גורמי טיפול והעובדה שהאסיר עבר כברת דרך ארוכה לשינוי תפיסתי והתנהגותו, לא מומלץ לחופשה בשלב זה, אלא רק לאחר שימצה את ההליך הטיפולי שיש בו כדי לאיין או להפחית, את עמדת גורמי הטיפול לפיה לאורך השנים עבר האסיר תהליך איטי אך משמעותי וניתנת לו, בשהותו במחלקה הטיפולית, הזדמנות לערוך התבוננות ושינוי של דפוסי הבעייתיים, את האבחון

הפסיכולוגי מספטמבר 2016 - בו הוגדרה מסוכנותו בינונית ונקבע כי באבחון האישייתי נצפה מרכיב אנטי חברתי המצביע על נטייה למרדנות כלפי דמויות סמכות, פזיזות עם קושי בתכנון התנהגות, סף תסכול נמוך וצורך בסיפוק מידי.

עיוותי החשיבה וההתנהגות עם פוטנציאל מסוכנות מבליטים את הצורך בהמשך עבודה טיפולית בנושא, את חוות דעת מודיעין שב"ס המצדיק כי מדובר באסיר שקיבל את אמון המערכת, שוחרר שחרור מוקדם במהלכם עבר עבירת רצח, במהלך מאסרו נצבר לחובתו חמ"ן שלילי בדבר שימוש בסמים, הימורים, חובות וכוונות פגיעה. בשנת 2016 נדון משמעית על ההתנהגות שאינה הולמת. את עמדת **משטרת ישראל** המצטרפת לעמדת מודיעין שב"ס, בציינו כי 3 תיקי חקירה בעבירות סמים שנפתחו נגד העותר ב - 2006 נסגרו.

קראתי את דוח האבחון הפסיכולוגי מיום 25/9/16. תמצית הדוח, המפורטת בפרוטוקול ועדת אסירי עולם **משקפת** את עיקרי הדברים ואת תוכנו של הדוח.

הנציבה הפעילה את סמכותה והחליטה לדחות את בקשת האסיר, לאחר שהוצגה לה המלצה מקצועית של ועדה מיוחדת שהוסמכה להמליץ לה.

לאחר שבחנה הנציבה את המלצת הוועדה ואת החומר שהונח בפניה היא קבעה כי נראה שמדובר באסיר מורכב אשר נדרש לתהליך שיקומי משמעותי ואינטנסיבי, ונראה כי בשלב זה טרם השלים את התהליך. משכך, טרם בשלה העת ליתן באסיר אמון ולשלב בחופשות. על כן החליטה לדחות את הבקשה לחופשה.

במהלך הדיון בעתירה, קיבל ב"כ העותר לידיו עותק של האבחון הפסיכולוגי של שנת 2016, ולאחר שעייין בו אף טען לגבי תוכנו (עמ' 3 לפרוטוקול, משורה 19 ואילך).

בדונו בעתירה לפי סעיף 62א לפקודת בתי הסוהר, בית המשפט בודק אך אם שלטונות בית הסוהר שקלו את השיקולים הרלוונטיים ואם איזנו ביניהם בצורה ראויה. אם התשובה הינה חיובית אל לו לשופט להחליף את שיקול דעת הגורם המנהלי בשיקול דעתו שלו. הדברים אמורים בבחינת קל וחומר כאשר מדובר בוועדה **מקצועית** אשר לה המיומנות, הכלים, המקצועיות ומלוא הנתונים כדי להחליט.

גם אם היה ממש בטענות העותר לפיהן נמסר לו ע"י גורם זה או אחר בשב"ס כי ההמלצות שיונחו בפני הוועדה יהיו שונותמאלה שהונחו בפועל בפני הוועדה, אין בכך כדי להכריע את הכף כנגד העמדה הרשמית שהתגבשה ושהוצגה בפני המשיבה (ראה והשווה רע"ב 3918/09 מ"י נ' עודד).

האחריות על ניהול בית הסוהר מוטלת על נציב בית הסוהר. בית המשפט איננו מנהל את בית הסוהר. הביקורת השיפוטית היא ביקורת על חוקיות החלטת הנציב.

ההמלצה של הגורם המקצועי-הממליץ וההחלטה של הנציבה - הגורם המחליט, הינן סבירות ואין מקום להתערב בהן.

העתירה נדחית.

לאחר תום הדיון בעתירה, הגיש ב"כ העותר בקשה להורות על הקלדת "דו"ח האבחון" בנט המשפט ועל תיקון הפרוטוקול כמפורט בבקשה (שבכל מקרה אין בו כדי להשפיע על החלטה לגופו של עניין) הבקשה הועברה לתגובת ב"כ המשיבים. החלטה בבקשה תינתן בנפרד לאחר קבלת תגובת המשיבה.

ניתנה היום, כ"ד טבת תשע"ח, 11 ינואר 2018, בהעדר הצדדים.